
csütörtök

REGÉNY

HORNYIK GYÖRGY

Május 1. és 2.

Tegnap kirúgtak a gyárból.

Vettem egy vastag kockás füzetet — a kockás füzetet szeretem, mindig abba írtam, már gimnazista koromban is abba másoltam a húszfil-léreseket, mert a kockásba sok belefér —, szóval vettem egy vastag kockás füzetet, mert elhatároztam, hogy valami naplót vezetek, úgysis lesz elég időm.

A gyárban tegnap már csak úgy ünnepi tempóban dolgoztunk, lázasan mimeltük a munkát — ahogy a haverom, a Józsi mondja —, sört is hozatlunk az egyik inassal, ugrattuk egymást, söröztünk, egy kicsit gyalultunk, de engem rágott a fene belülről. Mondta is Józsi: — Tán beléd esett a szilokférög! (mert nagyon szereti a Göre Gábort, minden könyvét szinte fejből tudja). Ezen aztán jót röhögtek, pedig ki tudja, hanyadszor sütölte el. Én nem röhögtem.

Már februárban meghallottuk Danicától, a normázótól, vagyis jobban mondva Lajostól — mert vele van jóban, együtt járnak motoron kirándulni —, hogy elbocsátások lesznek, vagyis, ahogy ma divatosan mondják: megszüntetik a felesleges munkahelyeket. Akkor még nem sejtettem semmit — a melóm ellen sose volt kifogás, mindig pontosan érkeztem, a bélyegzőórát sose zárta le előttem a portás, sőt sokszor vasárnap is túlóráztam, ha valami sürgős megrendelés volt. Mondom, akkor még nem sejtettem semmit, de márciusban már búzlótt valami: Lajos meg Józsi mintha titkoltak volna előlem valamit, néha összesúgtak, pusmogtak, ha hozzájuk léptem, szétrebbentek. — Nőügy — mondták zavartan, pedig meg se kérdeztem.

Aztán április ötödikén — jól emlékszem, aznap kaptuk a fizetést — a sarki büfében megtudtam: Józsi mondta meg. Megvárta, míg mindenki fizet egy kört, majd Lajossal kiment a klozetlba, és utána mindenki szedelőzködni kezdett. Elmentek, csak Józsi maradt meg én. Hívtam a

Jócót, rendeltem még két kriglivel, meg járulékot is (konyakot), és akkor Józsi elkomolyodva rám nézett:

— Hát öregem, nagy baj van veled!

A krigli a kezemben volt, úgy néztem rá a hab fölött:

— Mi?

Józsi is felemelte a kriglit, egy hajtásra kiitta, aztán leöntötte a konyakot is, letörölte a habot a szája széléről, és krákogott.

— Úgy látszik, az utcára kerülsz.

Bámultam Józsira, és hirtelen nem tudtam, mit is mond.

Józsi hallgatott.

Intettem a Jócónak: — Még egyszer ugyanazt.

Mikor meghozta, koccintottam Józsival, és exre beöntöttük. Csak utána jött meg a hangom:

— Én?

— Te — mondta halkán, és cigarettát kért. Rágyújtottunk.

— De hát miért?

— Nem tudom, komám. Csak azt hallottam, hogy a te munkahelyedet is megszüntetik. Így döntöttek a fejesek. A dolog még nem nyilvános, majd a hónap közepe felé tartanak plebsz-ülést, és akkor hivatalosan is meghallod. Nekem a Lajos mondta... tudod a Danica mindenről értesül...

Intettem Jócónak: — Két kriglit és két dupla rumot.

— Ne bolondozz, komám, hagyj egy kicsit holnapra is — tette kezét a vállamra Józsi.

— Most az én vendégem vagy.

Józsi levette a kezét a vállamról. Jócó meghozta a rendelést.

— Nahát akkor szervusz. Ex! — koccintottam oda az egydecist az övéhez. — Jócó! Még egyszer.

A csapos kicsit csodálkozva nézett rám, mert ilyenkor, fizetésnapon meg előlegkor be szoktunk ugyan ülni hosszabb időre is, de ekkora forgalmat csak akkor csinálunk neki, ha nagy nap van — születésnap, prémium, esküvő, eljegyzés. Hát ma is nagy nap van!

— Jól van, Pista — szólalt meg Józsi —, ezt még megisszuk, de én fizetem.

— Mondtam már, hogy az én vendégem vagy. Még munkaviszonyban vagyok.

Jócó meghozta én meg elspekuláltam. Mi a fene baj lehet velem a gyárban? Fegyelmet sose kaptam, túlórázok, nem szidom az államot, nem verem a feleségemet, büntetlen előéletű vagyok, nem próbáltam külföldre szökni, mint az a... És most: megszüntetik Kollár István magas szakképzettségű asztalos munkahelyét a bútorgyárban. Kollár Istvánét, aki hat gimnit végzett, a hetedikből kimaradt, mert az apja meghalt és melózni kellett. Miért?

— Miért? — kérdeztem Józsitól.

— Nem tudom, öregem, hidd el, nem tudom. Nem fér a fejembe. Talán... túl sokat pofáztál az utóbbi időben. Gondolom, például akkor, amikor a diri hálószobáját csináltuk az új lakásába, meg azt a plakárt, emlékszel?

— Emlékszem — bölintottam rá.

— No látod. Akkor azt mondtad, hogy mégiscsak disznóság a gyár anyagából, a gyár szerszámaival bútort csinálni a dirinek, és a tetejébe még a munkabért is a gyárral megfizettetni. Meg azt is megkérdezted, hogy kifizeti-e a diri ezt a gyárnak, meg hogy szeretnéd látni azt a számlát, de főleg azt, amikor a saját zsebébe nyúl és kifizeti.

— Úgy volt — koccintottam oda a kriglit az övéhez. — Jócó!

— Édes egykomám, sok lesz. Én már alig bírom — tette a vállamra megint a kezét Józsi.

— Azon majd segítünk. Menj ki a klozettba, és nyomd le az ujjaddal a nyelved. Én bírom.

— Ha te, akkor én is — mondta Józsi, és csuklani kezdett.

— Jócó! Még egyszer ugyanezt, meg egy doboz sós ringlit, meg négy kemény tojást.

— A tojás nem friss — lépett az asztalunkhoz a csapos.

— Csak hozd. Jó az nekünk.

Józsi mégiscsak kitántorgott a vécébe, hallottam, ahogy öklendezik. Nagysokára jött be, az arca vörös volt, a szeme könnyes, és fújta az orrát.

— Tudod — mondta halkán —, úgy látszik, túl sokat pofáztál. Nem mondom, igazad volt, bármikor aláírom, de túl sokat pofáztál. Nem jó túl okosnak lenni. Azt hiszed, bennem nem ment föl a lift, amikor vásárnaponként annak a szájszagú főkönyvelőnek kellett csinálnunk a kombinált szekrényét? Még a sarokvasakat is Olaszból hozatta, és ott sündörgött egész idő alatt a hátam mögött, jaj, véletlenül se görbítsem el. Még fakalapácsot is szerzett valami régi bognártól, nehogy azt a rohadt olasz sarokvasat behorpasszuk. Hát akkor kis hía volt, hogy megfordulok és fejbevágom, de nem a fakalapáccsal, hanem a vinklivassal, a kutya úristenit az ilyen szemeteknek. Mégse tettem, hallgattam, csináltam. Két gyerekem van nekem is otthon, az asszony nálam se dolgozik. Érted? Most már talán érted, de akkor nem értetted. Pofáztál.

Beleszúrt a fogpiszkálóval a ringlibe, bevette. Én is megettem hármát, aztán egy kemény tojást. Sörrel öblítettük le.

— És hogy bírod ki, hogy nem pofázol? — kérdeztem.

— Már mondtam.

— Jó, jó, tudom, a két gyerek meg az asszony. Mégis, hogy bírod ki? Nem muszáj éppen a konferencián pöntyögni, de legalább ott a műhelyben, magunk között. Könnyebb, ha az ember kiköpi magából. Hát nem könnyebb most neked, hogy az előbb kint okádtál? Akarom mondani: meg köll szabadulni az ilyesmitől legalább úgy, hogy kimondjuk. A műhelyben. Magunk között.

— Magunk között? — nézett rám Józsi gúnyosan. — A műhelyben, mondod?

— Ott. Legalább ott. Én se a konferencián mondtam. Nem is nagyon jártam konferenciára, tudod, inkább otthon maszekoltam hulladékból.

— Szóval magunk között, a műhelyben, ugye? Marha vagy öregem, nem is marha: tulok. Őstulok. Tudod, mi az?

— Tanultam a gimnáziumban.

— Őstulok vagy, ökör. Téged Brüsszelben kellene mutogatni, spiri-

tuszban, mint valami fosszilis maradványt! Hát tényleg ekkora hülye vagy?

— Miért?

— Magunk között, a műhelyben? Mi az, hogy magunk között?

— Ne idegesíts, mert rád borítom az asztalt. Azt mondtam magunk között, melósok között. Jó vicc, hogy nem az irodistákra gondoltam. Nem estem a fejem lágyára.

— Te tényleg megértél a K osztályra. Hát mi gondolsz, ott, a műhelyben közöttünk mindenki egyforma? Egyformán becsületes, akarom mondani: hülye? Hát nem vettél észre egypár apróságot a tizenkét év alatt, mi?

— Mit?

— Például azt, hogy Guszti milyen akkurátusan dolgozik, amikor a dirinek, a főkönyvelőnek meg a többinek a motyóját csináljuk? Még fényezte is. Meg hogy már háromszor volt ingyen nyaraláson, pedig háza is van. Annyit fuserál napközben, hogy már rég ki kellett volna rúgni, és mégis magasabb a fizetése, mint neked meg nekem.

— Idősebb a pali, tudod, a munkaévek...

— Trallalla... Öt évvel több, mint nekünk. Túró. Annyival nem szabadna, hogy többet kapjon. De jó, hagyjuk ezt. Azt magyarázd meg nekem, hogy miért éppen neki kellett háromszor ingyen nyaralnia lent a tengeren, két hétig, a házával? He? Mikor ott van az a szerencsétlen János, a Janika, a tizenhárom munkaévével, az elmeszesedett tüdejével, a beteg feleségével. Az miért nem mehetett? Dolgozik rendesen?

— Dolgozik.

Ittunk.

— Na látod, te isten állatja. A Guszti megy ingyen nyaralni a házával, a Janika megdögölhet a fűrészpörban, elrohadhat a tüdeje, akkor sem, téged meg szép szabályosan kitesznek az utcára. Még mindig nem érted?

— Még mindig nem egészen.

— Hát majd megmagyarázom: a Guszti felesége eljár a dirihez takarítani. Ingyen. A Guszti eljár a dirihez javítani a szekrényt, heverőt, villanyt, vízvezetékét. Ingyen. Ért hozzá. És a Guszti feleségéstül lemegy évente két hétre a tengerre ingyen. Gondolom duplán ingyen, mert a dirinek sem kerül semmibe, azt is a gyár fizeti, illetve a szakszervezet, de ez is egyremegy. Aztán a Gusztinak jóval magasabb is a fizetése, mint dukálna, mert a diri kitalálta, hogy nehezebb és bonyolultabb munkát végez. Ez is ingyen van, csak szabályzatot kell készíteni. Azt a főkönyvelő el is készíti, ingyen a dirinek. Legfeljebb a Guszti megjavít neki is egy heverőt, ingyen.

Egy légy mászott a fél kemény tojás felé. Lecsaptam. Az asztal megugrott, a poharak széttörték a betonpadlón. Jócó odajött:

— Gyerekek, ne vacakoljatok.

— Fizetem, Jócókám, fizetem az egészet. Takarítsd el, és hozz még egy kört — mondtam, és lesöpörtem a nadrágomról a sört.

— Elég lesz mára, Pista — mondta csendesen Jócó, és letörölte az asztalt.

— Hozz még egy kört. Véletlen volt. Vigyázni fogok — szoltam utána. Kihozta.

— Szóval, hogy folytassam: a Guszti javít ingyen, de még mást is csinál. Lekopogja a dolgokat ott fent, vagyis referál. Érted? A diri jobban tudja, hogy mi történik itt lent a műhelyben, mint te vagy én, mert nem is mindig bírunk odafigyelni. Tudod, miért nem bírunk odafigyelni mindig? Mert veszélyes! Látod? — bökte elém a csonka mutatóujját. — Egyszer egy pillanatra odafigyeltem, és a gépgyalu levitte. Neked még ép minden ujjad, mert nem figyelsz oda. Most majd megtanulhatsz zongorázni. A hengereket is tavalyelőtt szereltették rá a gyalura, amikor az inspekció rájuk ijesztett. Mert drága volt nekik, a kurva úristenit, de az nem volt drága, hogy a szalagfűrész kiverte a Péter szemét, és az se volt drága, hogy négyünknek nincs meg mind a tíz ujj, meg az sem, hogy Milannak félig a gyomrába szaladt a fűrő, most meg otthon tengődik a nyugdíjon. Bankettre persze, arra mindig volt lóvé, mert reprezentálni muszáj.

Láttam, hogy Józsi mindjárt sírni kezd.

— No, igyunk, komám.

Jócó idegesen pislogott felénk a söntés mögül. Ketten voltunk a kocsmában, már rég elmúlt három.

— Tudod, Józsi, azért egy dolog még mindig nem megy a fejembe — tettem le az üres egydecist. Már kóválygott a fejem. — Ezt itt most nekem olyan szépen egyszerűen elmondtad, hogy na. Még talán azt is mondhatnám, hogy egy kicsit felnyitottad a szemem. De miért nem figyelmeztettél előbb? Mi? Hát nem vagyunk haverok?

Józsi szája széléről folyt a rum, de lehet, hogy könny volt, nem tudom.

— Azt hittem, édes egykomám, hogy te ezt az egészszet tudod. Hát nem hőkörögtél eleget?

— Nem tudtam, csak sejtettem. Gyerünk.

Odaintettem Jócót, fizettem, kifizettem a tört poharakat, mindent. Két pirosat nyomtam a kezébe. Az egyiket vissza akarta adni, hogy sok, meg nincs aprója visszaadni, majd utólag rendezzük a számlát, de visszanyomtam a zsebébe. Kitántorogtunk az ajtón, Jócó fejcsóválva nézett utánunk.

Kint egyszerre csak elfogott: a falnak támaszkodtam, Józsi elkapta a karom, és megindult belőlem. Kijött minden, talán még több is. Józsi letörölte a homlokom a zsebkendőjével, aztán ő is okádott, úgy látszik, én indítottam el benne. Jócó kiszaladt, hozott két fél citromot megszórva darált kávéval, és a szánkba nyomta. Elcsócsáltuk, jólesett. Kértem Jócótól két dupla konyakot, szó nélkül kihozta, felhajtottuk. Jócó hamut szórt a rókabőrre, mi meg a falnak támaszkodva pihentünk. A fejem lassan kitisztult, a gyomrom jólesően melegedni kezdett, és szörnyen éhes voltam.

— Tudod mit? — fordultam Józsihoz. — Hagyjuk itt a mopedot, majd holnap eljövök érte — azzal beszéltem Jócónak. Jócó kijött, betolta az udvarba, lezárta, és ideadta a kulcsot.

Gyalog mentünk hazáig. Jó fél óráig tartott az út. A kapu előtt Józsi megfogta mind a két karomat.

— Majd megpróbálunk valamit, öregem, csak te ne izgasd magad. Ne félj, amíg engem látsz, megpróbálunk valamit.

— Szervusz — mondtam, kezet fogtunk, és elváltunk.

Benyitottam. Ilon ott ült a konyhaasztalnál és varrt, a két lány bent a szobában tanult. Letettem a táskát a székre.

— Mindjárt fölteszem melegedni — ugrott fel az asszony, és már rakta is a lábast a sparhertra.

Levettem a zekét, pulóvert, inget, az asszony vizet öntött a lavórhoz — hideget — mondtam, jól lecsutakoltam magam, aztán megint fölvettem az inget, és asztalhoz ültem. Krumplipaprikás volt ebédre, nokedlivel, amit nagyon szeretek.

Odaadtam Ilonnak a borítékot, és mondtam, hozzon egypár üveg sört. Míg odavolt, azon törtem a fejem, mit is mondjak neki? Nem kérdezne ő semmit, ismerem, nem olyan fajta, de mégis mondani kellene valamit: két piros hiányzik.

Visszajött, kinyitott egy üveget, és elébem tette a pohárral együtt. — Te nem iszol? — kérdeztem. — Igyál te is.

Kivett még egy poharat a kredencből, megtörölgette. — Nyiss ki még egyet — mondtam. Kinyitotta. Töltöttem neki.

Jó hűvös volt a sör, és jól is laktam. Rágyújtottam.

— A Janinak, tudod annak a vézna Janikának máma volt a születésnapja. Összeadtunk egy kis gubát, vettünk neki egy biciklit, aztán ittunk rá áldomást.

Nem szólt semmit.

— Ledülök egy kicsit, sokat ittunk.

— Akkor majd a lányokat kiküldöm ide a konyhába — állt föl az asztaltól.

— Hagyd csak őket. Majd én itt kint a díványon — nyomtam el a csikket.

Ruhástul a díványra feküdtem, és már jött is az álom, csak még azt éreztem, hogy Ilon rám teríti a takarót.

Hát így telt el az a nap is, április ötödike.

A plebsz-ülésre nem mentem el, minek? Ha már egyszer elhatározták, akkor úgy lesz, hiába kapálózok, nem ér semmit, legfeljebb mehetek a sóhivatalba. Józsi mesélte másnap a büfében — csak egy sört meg egy konyakot ittunk meg —, hogy nagyon szép cirkalmasan beszéltek mindnyájan a fejesek, vagyis hogy selyempapírba csomagolták a csutkát. Pertics, a főkönyvelő indokolta meg a disznóságot. Rajtam kívül még három segédmunkásnak szüntették meg a munkahelyét, vagyis vették el a kenyerét. Ahogy Józsi mondta, velük könnyen végeztek, egy-két mondattal, de velem már nem ment olyan simán a dolog. A Pertics kétszer is levette a szemüvegét, krákogott, vizet ivott, mire felolvasta a porhintést, hogy a vállalat vezetősége nagyon sajnálja, de az én munkahelyem is feleslegessé vált az átszervezés folytán, mert új gépeket vesznek, ami a termelékenységet négyszeresére növeli, meg hogy sajnós, más, nekem megfelelő munkahely pillanatnyilag nincs a gyárban, mivelhogy a törvény szerint engem nem lehet a szakképzettségemen aluli helyre tenni (csak a jégre, gondoltam). De azért a gyár nem feledkezik meg a hú dolgozójáról (mármint rólam), és a felmondási idő alatt akár be se kell mennem, a pénzt egy összegben a májusi kifizetéskor megkapom, meg még jutalmat is, mert hogy olyan nagyon jó dolgozó voltam.

— Csodálom, hogy nem bőgte el magát — mondtam Józsinak.

— Jobb is talán, hogy nem mentél el — felelte Józsi. — Nagyon felkészülhettek. A munkaelnökségben mind ők voltak. Sápadt volt a pofájuk, mindegyik előtt vastag paksaméta, és egyre pislogtak ránk, úgy látszik, téged kerestek. Aztán, amikor látták, hogy nem vagy ott, még bátrabban kezdtek dicsérni. Még a Guszti is felállt, ökögött-makogott valamit rólad, hogy milyen szorgalmas voltál, de hát sajnos, a fejlődés, a technológiai forradalom, meg miegymás. Mondom, jól meg volt szervezve a dolog, értik a módját, abba nincs hiba.

— És az a másik három szerencsétlen?

— Hallgattak egy darabig, aztán az egyik, a Zdravko felállt. Elmondta, amit gondolt, de persze ügyetlenül, nem volt nekik nehéz ki nyírni. A Péter meg a Suljo csak hallgattak egy darabig, aztán, miközben a diri beszélt, felálltak, és szép csendesen kimentek a teremből. Olyan csend lett egyszerre, hogy még a Pertics sem mert krákogni. Zdravko becsülettel végigülte a konferenciát, de aztán itt úgy berúgott, hogy kórházba kellett szállítani, gyomormosásra. Így volt.

— Szóval így. — Kinéztem az ablakon. Sütött a nap, felszáradt a tegnapi eső. Délután megyek ki a kanálisra, pecálni. Megpróbálom, talán még fogok is valamit a macskának.

Az utolsó nap, amin dolgoztam, nem volt könnyű. A haverok a plebszülés óta folyton kedveskedtek, már szinte kínos volt: hol meleg húsos bureköt hozattak, hol sört, sőt még körtepalinkát is kerítettek valahonnan, mert azt nagyon szeretem. (Pedig nálunk itt lent szigorúan betiltották a szeszes italt, egyszer rajtakapták Pétert, a segédmunkást, olyan fegyelmet kapott, hogy attól koldult, még a prémiumot is meg akarták vonni tőle, de azt persze mégse lehetett.) Szóval, a pálinkásüveget mindennap újra töltötték, és még Guszti se szólt semmit, pedig mindig szeretett kukacoskodni. Az a gyanúm, hogy lekopogta a fejeseknek, de azok biztos azt mondták neki, hagyja, míg itt vagyok, álljon a bál, így legalább könnyebben múlik el ez a két hét, majd aztán rendet teremtenek.

Szóval az utolsó napon, mint ahogy már mondtam, csak úgy tessék-lásék dolgoztunk. Egykor kikapcsoltuk a gépeket, az inasok félrehúzták a sarokba a forgácsot meg a fűrészport, és letelepedtünk a gyalupadra. Józsi elővette a pálinkás üveget, és körbe kínálta. Az inasokat is. Amikor Gusztira került a sor, visszavette az üveget.

— Te nem szoktál inni, ugye?

Guszti zavartan pislogott, nem tudott hová nézni.

— A múltkor is azt mondtad, hogy fáj a gyomrod, el kellene menned a dokihoz, meg hogy talán valami könnyebb munkát kellene keresned itt, a gyárban. Esetleg az irodán, mi?

— Igen... tudjátok, úgy gondoltam...

— Persze, tudjuk. Meg azt is mondtad, hogy lehet, hogy gyomorfekélyed van, tumorod, ugye?

— Nem tudom — dadogta Guszti, és belevörösödött —, de úgy érzem, valami baj van velem. Nem biztos, de úgy érzem.

Józsi rá nézett, aztán folytatta:

— Tudjuk mi, hogy valami baj van veled. Már régóta tudjuk. Tumorod van apuskám, mérget veszek rá, hogy tumorod.

Összenéztünk.

— Akinek pedig tumora van — emelte Józsi a szájához az üveget —, az beteg, a betegnek pedig nem szabad inni. Még ünnepnapon se. Igaz? Hallgattunk.

Gusztli fészkelődni kezdett a gyalupadon, aztán felállt, leporolta az ülepét, köhögött.

— Hát akkor én megyek. Ti csak maradjatok. Lajos, ha elmentek, zárj be mindent, jó?

— Ne félj, meglesz — mondta Lajos.

Gusztli fogta a táskáját, egy lépést tett felém, mintha mondani akart volna valamit. Egy pillanatra megállt.

— Hát akkor szervusztok — mondta. Nem nézett a szemembe.

Megfordult, és megindult kifelé.

— A viszontlátásra — mondta a három inas egyszerre.

— Jó étvágyat — szólt utána Józsi.

Egy darabig csend volt, valahogy egyikünknek sem volt kedve szólni, aztán megindult a beszélgetés. Az inasokat leugrattuk egy láda sörért, burekért. Ettünk, ittunk, de fél láda sör így is megmaradt. Úgy fél három lehetett, amikor befejeztük.

A kapuban mindegyikükkel kezét fogtam, az inasokkal meg a portással is. Janika, szegény vézna Janika már el volt ázva — nem szokta az italt, — megkértem Lajost, kísérje haza.

Józsi velem tartott — toltuk a mopedot. A sarokról még visszaneéztem: ott álltak mind, egytől egyig a kapuban, és minket néztek. Amikor meglátták, hogy visszafordulok, lassan szétszéledtek, Lajos átadta a kulcsokat a portásnak, aztán karon fogta Janikát, és elindult vele.

A kocsma előtt Józsi megállt.

— Gyere, megiszunk még egyet.

— Elég volt, a sört se bírtuk már — mondtam.

— Most én kérlek. Gyere, csak egyet.

Levilláztam a mopedot, és bementünk. Leültünk az ablak mellé a sarokba, a helyünkre, és Józsi rendelt. Duplát akart, de leintettem. Főlhajtottuk, rágyújtottunk.

Józsi megszívta a cigarettáját.

— Kigondoltál valamit? — kérdezte.

— Még nem — mondtam.

— Igaz, van még három hónap fórod, de azért nem ártana.

— Néztem az újságokat.

— Á, az fenét se ér. Nincs valami ismerősöd? Gondolom olyan, akinek szava van.

— Nekem? Ugyan ne bolondozz.

— Mert akkor könnyebb lenne. Várjál csak... ismerek én a fatelepen egy pasast, azt hiszem...

— A fatelepen?

— Igen.

— A volt Krakszner-féle fatelepre gondolsz?

— Arra.

— Nem ér semmit. A múlt hónapban löktek ki onnan egyet az utcára, hallottam.

— Akkor alma.

Jóóc az asztalunkhoz lépett, és szótlánul elébünk tett még két konyakot. Józsira néztem.

- Nem rendeltem, komolyan mondom.
- Ezt én fizetem nektek — mondta Jócó.
- Mire föl? — kérdeztem.
- Csak.
- De mégis?
- Holnap van május elseje.
- Ahá. No, de akkor koccintani kell.

Jócó eltűnt, majd kisvártatva ott állt az asztalunknál, kezében egy konyakkal.

Felálltunk.

— Hát akkor egészségünkre. Meg május elsejére. Isten-isten! — Összekoccintottuk a poharakat, kiittuk.

— Most egy kört én fizetek — mondtam. — Rajtam a sor.

Jócó hozta.

— De neked is, Jócókám.

— Nem lehet, nekem még nyolcig itt kell lennem.

— Meg akarsz sérteni? Akkor kiöntöm.

— No jó, jó — mondta, és hozott magának is. Megint felálltunk, koccintottunk, felhajtottuk.

— Hát akkor mehetnénk — mondtam. Fizettünk. Jócó kezét fogott velünk, és mintha erősen megszorította volna az enyémet, vagy talán csak képzelődöm. (Lehet, hogy Józsi megmondta neki. Mindegy.)

Józsi egy darabig elkísért — a mopedot megint toltuk —, aztán a sörpónánál elváltunk.

— Mit csinálsz az ünnepek alatt? — kérdezte.

— A fene tudja — mondtam. — Ha jó idő lesz, kirándulunk a gyerekekkel, viszem majd a botokat is, ha meg esik, hát otthon maradunk.

— Mi megyünk falura, az anyósomékhöz.

— Szervusz.

— Szervusz.

Tovább toltam a mopedot, mert már megint kóválygott egy kicsit a fejem. Az önkinél letámasztottam. Bementem, vettem a kosarat, szerencsére kevesen voltak, mert a polcokat már majdnem teljesen lekopasztották — így szokott ez lenni itt, a külvárosban ünnep előtt. Mászáltam a félig üres polcok között, beemeltem egy üveg konyakot, aztán gondoltam egyet, levettem egy pezsgőt is — ha már ünnep van — megcsokit a lányoknak. Leszedtem még két pár nylonharisnyát az asszonynak, meg egy kávélikört, két csomag kávé, aztán megláttam valami külföldi hajlakot, azt is. Már a pénztár felé ballagtam, amikor a tanszerek között észrevettem ezt a vastag kockás füzetet. Valahogy megérett, olyan szép sárga fedele volt, mint az érett kukoricának. Megvettem.

Otthon nagyon megörültek annak, amit hoztam — az asszonyon láttam, hogy a hajlakknak külön örül. A lányoknak adtam még pénzt, hogy vegyenek maguknak még valamit, és hozzanak még sört meg kegyeret a városból meg ami kell. El is rohantak.

A levesnél mondtam meg az asszonynak. Nem néztem rá, de tudtam, hogy elsápadt. Megkérdezte, miért. Elmondtam neki szép lassan meg azt is, amit a Józsitól tudtam meg.

— Kapok még három fizetést meg valami jutalmat — fejeztem be. — Van még sör?

— Ez az utolsó üveg — tette elém. Töltöttem neki, aztán magamnak. Megittuk.

És most olyasmit csinált, amit még sose: felállt, megkerülte az asztalt, odajött hozzám, lehajolt, átölelt, magához húzott, megszorított és — megsókolt. Aztán hirtelen elfordult, és odalépett a tálhoz, mosogatni.

Én is nagyhirtelen kimentem a konyhából.

Most itt ülök a konyhában. Május másodika van, éjfél után kettő, bent már mindnyájan alszanak. (Ilon az előbb kinézett, megkérdezte, akarok-e kávé, de azt mondtam, hogy most már mindjárt lefekszek én is.) Tegnap, vagyis május elsején reggel hétkor még sütött, olyan gyönyörű idő volt, hogy az nem igaz, és már kezdtünk is pakolni, amikor egyszerre beborult, és zuhogni kezdett. Délig úgy ömlött, mintha dézsából öntötték volna, aztán alábbhagyott, és azóta csak szemetel, hogy az embernek még az ablakon sincs kedve kinézni.

Május 4.

Tegnap reggel ötkor csörgött az óra. Kiugrottam az ágyból, ahogy szoktam, magamra kaptam a kabátot, csak úgy a pizsamára, és kimentem a vécére. Elgondolkoztam: mi a fenét csináljak? A három hónap felmondási idő alatt azt csinálhatok, amit akarok: be is mehetek dolgozni, meg nem is. Mit csináljak?

Mire visszamentem a konyhába, már az asztalon volt a reggeli. Ilon a kávé is megfőzte, a táskám is a széken, benne az uzsonnával. Kedvetlenül ettem — talán a pezsgő miatt, tegnap este felbontottuk, nagyot durrant, ki is ment a fele, de nem kár érte a pacsuliszagú kotyvalékért. Biztos tőle émelgett a gyomrom.

Hogy el ne felejtsem: tegnap este a pezsgőnél megmondtam a gyerekeknek, Erzsinek meg Katinak. Gondoltam, jobb, ha éntőlem tudják meg, mint másától. Erzsi, az már a tizenötödikben van, ő megértette, és ahogy láttam, Kati is. Elkomolyodtak egy pillanatra, főleg Erzsi, de aztán megnyugtattuk őket. El is mentek moziba, mi meg az asszonnyal kártyáztunk, tévéztünk — kint továbbra is borús volt az idő, nem volt kedvünk sétálni, a Teca nénéhez meg amúgy se szeretünk menni, mert mindig tele van panasszal, közben ott a szép családi háza a Telepen, nagy kerttel — fél hold —, az ura után is kapja a nyugdíjat, a kertből meg összepiacol évente vagy egymilliót. Zöldséget, krumplit természet, földiepret meg virágot is. Annyi a földiepre, hogy nem győzi ritkítani, de fukar, mint mindenki, akinek több van, mint amennyi kell: ha nagy ritkán, az illendőség kedvéért elmegyünk hozzá, cikóriás kávéval kínál — egy gyűszűvel (jobb is, mert olyan pocsék, hogy az ember legszívesebben menten kiköpné); májusban egy szekérre való földiepret adott el a piacon, a gyerekeknek meg küldött fél kilót, az aljából, ami már összetörődött. Kivágtam az udvarra, megették a tyúkok.

Vettem a táskámat, és elköszöntem. Kitoltam a fészert alól a mopedot, berúgtam, köhögött. Megnéztem a benzincsapot: nyitva. Megint berúgtam, egy darabig köhögve járt a motor, aztán leállt. Kicsavartam a gyertyát, megnéztem: tiszta volt, de mégis megpuoltam. Megint berúg-

tam, most már csak addig járt, míg a lendület vitte. Megráztam, hát persze: elfogyott a benzin.

Beszóltam Ilonnak, adjon még egy ezrest benzinre, aztán eltoltam a kútig. Jó messze van tőlünk a benzinkút, a sorompón túl. Az a kis vas-tág combú barna töltötte meg, adtam is neki százast rúzsra valónak, mert mindig olyan kedvesen mosolyog, hogy az ember azt hinné...

A büfe előtt levilláztam a motort, és bementem. Kértem egy konyakot a Jócótól, és leültem a régi helyemre, a sarokba.

Az ablakon át láttam, hogy érkeznek a haverok. Janika is befordult a sarkon, hóna alatt azzal a kopott táskával — mindig szalonnát meg vöröshagymát hoz uzsonnára, azt mondja, az jót tesz a tüdőnek, pedig tudjuk, hogy másra nem telik neki, még sajtra se.

Nagyon elgondolkozhattam, mert csak akkor néztem föl, amikor Józsi megállt az asztalomnál. Biztosan meglátta kint a mopedomat.

— Hát te? Nem jössz?

— Nem is tudom — mondtam, és félrehúztam a széket. — Ül le. Megiszol egyet?

Jóció már hozta is. Koccintottunk.

Józsi az órájára pillantott.

— Tíz perc múlva hat.

— Tudom — mondtam. Rágyújtottunk.

Egy darabig hallgattunk.

— Tudod mit? — kezdte Józsi. — Nem akarlak befolyásolni, de szerintem nem is kellene bejárnod. Ez a három hónap a legkevesebb, amit megérdemelsz. Még dolgozzál is nekik? Ne legyél hülye. Inkább csinálj valami mást... nehogy megsértődj, nem akarlak lebeszélni, gyere, ha akarsz, de hülye lennél, állítom.

Kinéztam az ablakon. A portás felállt, kijött az üvegkalitkából, és kísértelt a gyárkapu elé. Hátratett kézzel figyelte az érkezőket, és úgy viszonzotta a köszönésüket, mintha fáradt lenne, csak akkor eresztette le a kezét és köszönt rendesen, amikor valamelyik irodista ért oda kalapban, kezében fényes aktatáskával. Meg persze a munkavezetőket is megtisztelte.

— Használd ki ezt a kevés időt — folytatta. — Menj pecálni, pihenj, aztán szép komótosan nézz munka után. Segítek. Most az ünnepek alatt az anyósoméknál voltunk, tudod, mondtam, de majd utána nézek. No, jössz, vagy maradsz? — állt fel az asztaltól.

— Maradok — nyújtottam kezét neki.

Fizetni akart, de leintettem.

— Viszlát — mondta, és kilépett az ajtón.

Két perc volt még hatig.

Utána néztem az ablakon át: futott a kapuig, a portásnak csak intett, benyomta a bélyegzőóra részébe a kartont, és már szedte is a lábát a műhely felé. A portás az órájára nézett, egy pillanatig még várt, aztán tempósan behajtotta a nagykapu két szárnyát, majd behúzta maga után a kisajtót is. A gyár környéke egyszerre elnéptelenedett.

Kértem Jócótól még egy konyakot narancslével meg újságot is. Belelapoztam, megkerestem az apróhirdetéseket. Ketten voltunk a kocsmában: Jóció a söntés mögött, meg én.

Ma kevés volt az apróhirdetés — nem is csoda, hétköznap van, szerda. Az Állás rovatban semmi: könyvelőket keresnek meg kereskedelmi uta-

zókat saját autóval, nagy gyakorlattal, „jó kapcsolatokkal” (ugyan, mi is lehet az?) meg közigazgatási főiskolát végzett titkárt, hétévi gyakorlattal. Mi a fenének pont hétévi gyakorlattal? Miért nem öt, vagy tíz vagy tizenöt évet követelnek? Miért pont hetet, se többet, se kevesebbet?

Persze, mérték után dolgoznak, mint Zsadányi, a szabó a szomszédban.

Aztán: igazgató-újraválasztás. Csupa gyönyörűség; egyetemi végzettség ötévi gyakorlattal vezető munkakörben (másolom), vagy főiskolai végzettség tízévi gyakorlattal, vagy pedig (és ez az igazi, mérget veszek rá) szakképzett húsipari munkás tizenkét évi gyakorlattal. Jó, hogy még azt nem követelik, hogy az illető palinak hátul balra fönt a negyedik foga aranyból legyen. Szabályos a pályázat, szinte glancolt. Csak még azt nem értem, mit keres egy gyakorlott hentes egy takarmánygyár élén?

Maszekok is keresnek munkaerőt, nekik is kell. Például: Felveszek szakképzett lakatost önálló műhelyembe. Jelige: „1 000 000”. Meg: Tártsat keresek esztergályos műhelyembe. Jelige: „Kitűnő kereseti lehetőség”.

Gyanús a dolog, de azért aláhúzom piros ceruzával.

A százhuszonötös kék Fiat most kanyarodik a gyár elé. A portás már ott is van előtte, szélesre tárja a kaput, és mélyen meghajolva köszön. A diri érkezett meg.

Tíz perc múlva hét. A bélyegzőóra le van zárva, de nem is kell neki, minek?

Elkértem Jócótól az újságot, és fizettem.

Berúgtam a motort, és míg túráltattam, azon spekuláltam, hova menjek? Pecálni most nincs kedvem — pedig szép az idő, süt a nap, nem fúj a szél —, otthon biztosan nem lenne maradásom, a haverok meg meglóznak. Talán jobb lett volna mégis bemennem...

Eh, fenét, gondoltam, majd bolond leszek. Igaza van Józsinak: nekik dolgozzak?

Gondoltam egyet, kimentem a Kraksznerhoz.

Két nagy teherautót raktak éppen deszkával, mikor megérkeztem. Valami maszek vette — nagy, kövér ember, nagyhangú, beszéd közben csak úgy rezgett a tokája. Biztosan öt segéddel dolgozik. Megvártam, míg megrakják a két teherautót, aztán bementem a kis irodafülkébe. Predrag, a főnök, nem volt ott, csak a könyvelő — egy hervadt vénlány — meg Mirko, a pénztáros.

— Szervusz Pista. Mi kéne, ha vóna? — köszönt rám Mirko vigyorogva. Tud magyarul.

Zavarba jöttem — nem mehetek ajtóstul a házba —, aztán eszembe jutott valami.

— Zsalugáternakvaló köllene — mondtam, és titokban drukkoltam, hogy ne legyen.

— Talán vikendicát építész magadnak? — viccelődött tovább Mirko.

— Azt, a fenét — legyintettem.

— Hát nem tudom, van-e még, de gyere, megnézzük — állt fel az asztaltól.

Kimentünk, körülnéztünk. Mindjárt láttam, hogy nem lesz: most kezdődik az építkezési idény, az anyag java részét már mind jó előre kivá-

logatták. Az egyik fészernél megláttam egy szép kis rakást: prima anyag volt. Meg is ijedtem, de szerencsére kiderült, hogy már eladták.

Visszamentünk az irodába. A hervadt vénlány éppen akkor vette le az ibriket a resóról.

— Megiszik egy kávé? — kérdezte.

No, ez kapóra jött, gondoltam.

— Köszönöm, jó lesz, mert ma még nem ittam — mondtam. — De addig is leveszem a zekét, mert itt meleg van.

— Még fűtünk — mondta a vénlány. — Kint meleg van már, de ebben a bódében dideregnék.

Leültem egy székre, elébem tették a kávé, és elbeszélgettünk. Elmondták, mit csináltak az ünnepek alatt — Mirko a lányával a hegyekbe ment kirándulni, aztán a rossz idő miatt egész idő alatt valami motelben gubbasztottak, szerencsére volt zeneautomata és táncolhattak, a hervadt vénlány sorra látogatta a tantijait. Megkérdeztem, merre volt Predrag? — Belgrádban, a feleségével a kocsiján — felelte Mirko. — És — köszörültem meg a torkom — a Pájó?

— A Pájó? — nézett rám Mirko. — Hát nem tudod?

— Mit? — adtam az ártatlant.

— Hát ő nem dolgozik már nálunk.

— Miért? — értetlenkedtem tovább.

— Egy hónappal ezelőtt elment. Megszűnt a munkahelye.

— Vagyis elbocsátottátok — szoltam közbe.

— Nem mi — mondta Mirko kicsit idegesen —, a központból jött ki az utasítás, hogy nincs rá szükség. Vettek egy villásdarut, olyan akkumulátorosat, tudod.

— És azt ki hajtja? — kérdeztem tovább.

— Kiírtuk a pályázatot, de már meg is van, hogy ki lesz.

— Ugyan ki?

— Na mit gondolsz? — Mirko mintha gúnyolódott volna.

— Fogalmam sincs.

— Hát az eladási referens unokaöccse. Ki lenne más?

— Ért hozzá?

— Ért a fenét. Beadták valami gyorstalpaló tanfolyamra, éppen most fejezi be, és kész. Minden el van intézve.

— Nem lehetett volna talán mégis a Pájót...

— Hogy gondolod?

— Hát gondolom, a Pájót átképezni, vagy elküldeni arra a kurzusra?

— Hol élsz te? Meg a Pájónak nem is volt meg a kisérettségije, ahhoz pedig nagyon, de nagyon ragaszkodtak. Mert emennek megvan, tudod. Megittam a kávé. Szóval itt nekem befellegzett.

— És mi lesz a Pájóval?

— Azt mondta, hogy ha másképp nem sikerül, kimegy Németbe.

— Németbe? Az ötven évével?

— Igen. Azt mondta, van ott valami rokona, az majd elhelyezi. Az asszonyt itt hagyja, és majd küldi a pénzt.

— No, Isten áldjon benneteket — keltem fel az asztaltól. — Üdvözlöm a Predragot. Majd kinézek. Köszönöm a kávé.

Begyújtottam a motort, és elpöfögtem.

(Folytatjuk)